

Criteria bij het tot stand komen van vruchtbaarheid van zaadetende vogels en het uitkomen van de eieren

Om een broedseizoen succesvol te laten verlopen is het bereiken van een optimale vruchtbaarheid noodzakelijk. Om deze vruchtbaarheid te bevorderen zijn meerdere onderdelen van belang. Deze zullen hieronder worden besproken, zodat ook uw vogels een geslaagd broedseizoen tegemoet zullen gaan.

De meest belangrijke factor is misschien wel de conditie of gezondheid van de vogels waar we mee willen gaan fokken. Een gezonde vogel herkennen we aan diens gedrag. Zo'n vogel is kwiek, tierig, bevecht zijn plaats in de pikorde en zal meestal de hoogste zitplaats opzoeken. Wanneer een vogel niet als gezond beschouwd mag worden geldt: ***(nog) niet inzetten voor de fokperiode.***

Een andere methode om de conditie van kweekvogels te bepalen is het visueel controleren van ieder individu. We nemen elke vogel in de hand en blazen de bevedering op de buik op. In geen geval mag er bij de vogel sprake zijn van een inval tussen het borstbeen en de buik. De buik dient egaal van kleur te zijn, liefst voorzien van een beschermend laagje vetreserve en meestal lichtgeel of rozerood (vleeskleurig) van tint. Er mogen geen donkere vlekken en/of organen of dramlussen zichtbaar zijn.

De bevedering is compleet, wordt strak gedragen en is enigszins glanzend.

De ogen zijn helder en glimmend van kleur, de pootjes rein en ongeschonden en de aarsbevedering schoon.

Dit wordt natuurlijk bevorderd door het regelmatig verstrekken van vers badwater.

Na de ruiperiode of na het deelnemen aan vogelshows laten we de vogels tot rust komen. Deze rustperiode dient minimaal vier weken te bestrijken, vooraleer deze vogels in broedconditie gebracht mogen worden.

Gesteld kan worden dat het rust geven van kweekvogels voorafgaande aan het broedseizoen positief bijdraagt aan het eindresultaat.

Bij sommige soorten parkieten is deze periode van schraalheid zelfs vereist.

In de rustperiode is de dagelijkse lichtduur 12 uur.

Belangrijk is, dat we moeten voorkomen dat vogels na de show, met het terug brengen van het licht naar 12 uur, in de rui vallen. Gebeurt dit dan kunnen we er op rekenen dat we twee maanden geduld moeten betrachten alvorens we deze vogels kunnen inzetten. Het voorkomen van rui doen we door na deelname aan een vogelshow water te verstrekken waarin loek voorkomt.

Dit loek kan bestaan uit uien of bijvoorbeeld een combinatie van ui/prei en knoflook. Aan dit water dienen tevens een (Multi)vitamine preparaat en probiotica te zijn toegevoegd en tenminste vijf dagen achtereen verstrekt te worden. Liever te lang dan te kort

De beoogde fokperiode wordt ingeluid door het verlengen van de lichtduur. Afhankelijk van de wens van de liefhebber wanneer deze met de fokperiode wil beginnen, kan gekozen worden uit twee methoden.

Bij de eerste methode wordt wekelijks de lichtduur met tweemaal een kwartier verlengd. Zo kan bijvoorbeeld op maandag het licht s'morgens een kwartier eerder aan gaan, waarna op donderdag het licht in de avond een kwartier langer aanblijft. Uitgaande van een minimale lichtduur van twaalf uur in de rustperiode zal na zes weken de uiteindelijk gewenste lichtduur van 15 uur worden bereikt.

De andere methode om de lichtduur te verlengen is; door het maken van een lichtsprong van drie uur. Hierbij worden (het liefst) de mannen twee weken eerder dan de poppen in het volle licht gezet, omdat na twee á drie weken de poppen al broedrijp worden.

Deze voorbereiding duurt hierdoor slechts vier á vijf weken, maar de vruchtbaarheid is minder zeker, dan bij het geleidelijk opvoeren van het licht.

Welke methode men ook verkiest; ***de vogels die ingezet worden MOETEN in conditie zijn !*** Om de vruchtbaarheid te bevorderen en gelijk te laten lopen aan het verlengen van de lichtduur, zal altijd zes weken voordat het eerste ei gelegd wordt, moeten worden gestart met het geven van gekiemde zaden of tarwe- dan wel maïskiemolie. Door het verstrekken van deze zaden of olie met de hierin aanwezige vitamine E,

ondersteunen we de hypofyse in de hersenen. Deze hypofyse is verantwoordelijk voor de regulering van de geslachts-hormonen van de vogels. Door activering van de aanmaak van deze hormonen zullen de geslachtsorganen in hun groei worden gestimuleerd en de vruchtbaarheid wordt hiermee ondersteund.

Het geven van gekiemde zaden verdient de voorkeur van de auteur, omdat dan enkele zaden kunnen worden toegevoegd welke voor de groei (in een later stadium) van de jonge vogels van belang zijn. Op deze manier kan immers invloed uitgeoefend worden op de optimale verhouding tussen de benodigde plantaardige en dierlijke eiwitten. De dosering plantaardige eiwitten wordt bepaald door het verstrekken van zaden/granen en peulvruchten.

We spreken dan over een eiwit profiel dat naast de eiwitten in zaden, granen en peulvruchten welkom aangevuld kan worden met dierlijke eiwitten.

Deze dierlijke eiwitten, als aanvullingen op het beschikbaar gestelde zaadmenu mag (als onderdeel van het krachtvoer) tot 10 % van de totale voeding bedragen.

Om de pop tijdig en gecontroleerd in broedconditie te brengen dient zes weken voor aanvang van de fokperiode de dosering krachtvoer te worden begonnen en parallel te lopen met het licht.

Wanneer uitgegaan wordt van de methode van geleidelijke verhoging van de lichtduur, worden gestart in de eerste

week, op de beide dagen dat het licht verlengd wordt krachtvoer verstrekt. In de vijf volgende weken wordt er in elke week een dag meer krachtvoer verstrekt . Uiteindelijk zal dan na zes weken dagelijks krachtvoer worden gegeven.

Bij de lichtsprong geven we gelijk dagelijks krachtvoer, echter in het begin erg weinig en geleidelijk opbouwend naar een theelepeltje per stel vogels per dag.

Naast krachtvoer mag niet worden vergeten of nagelaten voldoende grit, sepia, maagkiezel en piksteen met arachideklei aan te bieden. De pop zal immers een voorraadje calcium moeten aanleggen om de eieren van een schaal te kunnen voorzien. Omdat de eischil naast calcium ook bestaat uit mangaan en fosfor is het aan te raden juist ook de schalen van kippeneieren hiervoor in te zetten. Deze kunnen worden vermalen en verwerkt in bijvoorbeeld het krachtvoer.

We mogen het drinkwater niet vergeten, schoon zuiver drinkwater is een vereiste, het is immers het “transportmiddel” naast het bloed in het lichaam. Een vogel bestaat net als de mens voor 60% uit water.

Dompel met regelmaat (wekelijks) het waterflesje in een emmer water met bleekloog om alle bacteriën binnen enkele seconden te doden.

Geef één maal per week zuurkool vocht in het water om de schimmelstokken (kropgeel) in de bek geen kans van ontwikkeling te geven en daarmee ook de probiotica (levende positieve bacteriën) op peil te houden.

Naast zaad en ei-krachtvoer geven we met regelmaat groenten en/of fruit.

Deze bezitten naast vitamines en kleurstoffen ook antioxidanten die de gezondheid ondersteunen. De vuistregel is dat wat we geven, binnen twee uur op moet zijn. Wat over is wegnemen en de hoeveelheid aanpassen.

Ook badwater bevordert de conditie en bij enkele Australische vogels is het zelfs een must vóór ze aan een nest willen beginnen!

Controleer tussentijds de vogels en in het bijzonder de mannen.

Zij mogen beslist NIET vet worden, want vette mannen bevruchten NIET!

Als dat gebeurt laat dan een aantal mannen in een vlucht samen ruzie maken en geef ze een half rantsoen zaad en aangezuurd water, waardoor ze snel vermageren, immers ze hebben binnenkort hun belangrijkste taak te vervullen.

Wanneer aan bovenstaande richtlijnen wordt gehouden, zullen de vogels na zes weken in broedconditie zijn. Het is na deze periode van groot belang dat de vogels kunnen beschikken over voldoende en juist nestmateriaal en nestmogelijkheid. Wanneer vogels in broedconditie hierover niet beschikken, kan de broedcyclus en daarmee de broeddrift van de vogels worden verstoord. In het meest negatieve geval slaan dan de pop-vogels een broedcyclus van 28 dagen over.

Voor velen zal deze broedcyclus onbekend in de oren klinken. Enige nadere toelichting is hier dan ook op zijn plaats. Vogels beschikken over een bioritme. Dit bioritme of deze broedcyclus verschilt per geslacht. Zo bedraagt de cyclus van de pop 28 dagen, waar deze bij de man slechts 21 dagen bedraagt. Inherent aan deze cycli zijn de broeddrijf en de leeftijd van de vogels. Zo is de broeddrijf bij te jonge vogels laag, wat een kleinere legsel en/of minder bevruchte eieren tot gevolg zal hebben.

Aan de hand van de per geslacht afwijkende bioritmen kan theoretisch worden gesteld dat de pop later vruchtbaar is dan de man.

Bij vogels die binnen één jaar broedrijp zijn, kan dit gevolgen hebben.

Om beide vogels tegelijkertijd broedrijp te laten zijn zou een man van twaalf maanden oud gekoppeld moeten worden aan een pop van elf maanden. In dat geval zal bij aanvang van de fokperiode de broedcyclus van beide vogels bijna synchroon starten. Ook wanneer dit koppel meerdere legsels per jaar zou moeten grootbrengen zullen deze legsels vruchtbaar zijn.

Natuurlijk kan dit ondervangen worden door óf later te starten óf door oudere vogels te koppelen aan jongere vogels. Hierdoor wordt het “probleem” van ongelijk lopende broedcycli (deels) opgelost. Vogels die op het hoogtepunt van hun broedcyclus zitten, herkennen we doorgaans aan

hun gedrag. Zo zal een man vaker baltsen, zingen en meer territoriaal zijn. Poppen zullen in deze periode dominanter zijn tegenover medebewoners van de vlucht of volière.

Zeker wanneer men van plan is jaarlijks vroeg met de fokperiode te starten is het aan te raden steeds gebruik te maken van overjarige vogels. In dat geval is immers sprake van kweekvogels met ervaring. Daarnaast is bij die vogels die immers al eerder voor de fok ingezet zijn, bekend over welke kwaliteiten ze beschikken. Hierbij kan gedacht worden aan de kwantiteit van de legsels en de kwaliteit van de nakomelingen.

Wanneer oudervogels worden gekoppeld aan hun eigen nageslacht, zonen terug naar moeder of dochter terug naar vader of wanneer broers en zussen aan elkaar worden gekoppeld, wordt gesproken van lijnenteelt. Dit houdt in dat zoveel mogelijk de goede eigenschappen van een of van de beide ouders, die vorig jaar in de nakomelingen zijn waargenomen, vast worden gehouden.

Deze lijnenteelt wordt vooral toegepast bij het opzetten van goede stammen.

Bij het opbouwen van een stam moet echter wel met drie of meer koppels worden aangevangen om inteelt te voorkomen. Daarnaast is het van belang om met regelmaat één nieuwe man aan te schaffen om de stam in de toekomst altijd te kunnen voorzien van een verse gerelateerde bloedlijn. Tevens is het noodzakelijk altijd te beschikken over

enkele reserve vogels. Wanneer immers een van de kweekvogels wegvalt, kan deze direct vervangen worden.

Wanneer dit mogelijk is verdient het de voorkeur de vogels hun eigen partner te laten kiezen. Van belang is dan wel dat deze vogels als een harmonieus geheel gehuisvest zijn. Zowel met soortgenoten als met andere soorten moeten de kweekvogels overweg kunnen. Onderlinge verstoring of agressie is zeer ongewenst. Ook vogels in aangrenzende verblijven kunnen voor deze ongemakken zorgen.

Terugkomend op de leeftijd van de vogels, dienen we rekening gehouden met de relatief oudere vogels. Om deze vogels naar behoren te kunnen laten presteren, worden (zullen we) in verhouding meer voedingssupplementen moeten verstrekken dan bij jongere exemplaren.

Een ander zeer belangrijk aspect om tot een succesvol legsel te komen is de temperatuur. Daarnaast speelt ook de luchtvochtigheid hierbij een voorname rol. Deze beide factoren zijn met name van belang wanneer reeds eieren gelegd zijn. Om de jongen in de eieren daadwerkelijk tot volgroeiing te laten komen dienen deze factoren immers te voldoen aan de eisen van de groeiende jongen.

Om de jongen in het ei een reële kans op slagen te geven is een dagtemperatuur van tenminste 12°C en een nachttemperatuur van minimaal 8°C wenselijk. Wanneer in een (onverwarmde) buitenvolière wordt gefokt zal dit voor

veel soorten vaak betekenen dat pas na 12 mei ijsheiligen, verantwoord kan worden gestart met broeden.

Een nog voornamere rol speelt de luchtvochtigheid. Een ei verliest immers gedurende de broedperiode ongeveer 14 % aan gewicht. Een te lage luchtvochtigheid versnelt deze gewichtsafname. Uiteindelijk zal aan het einde van het broeden het ongeboren kuiken te ver ingedroogd zijn en niet uit het ei kunnen kippen.

Niet te onderschatten is tenslotte de invloed van de luchtdruk. Zo is vooral bij wisseling van de wind van het westen naar het noordnoordoosten een flink verschil van de luchtdruk waar te nemen. Wanneer deze verandering in de luchtdruk tijdens het broeden plaats heeft zal dit met name bij kromsnavels tot sterfte van jonge vogels in het ei kunnen leiden en zal het aantal eieren dat uitkomt duidelijk minder zijn.

Zodra de kweekvogels zijn begonnen met het bebroeden van het legsel is het noodzakelijk de voeding van deze vogels te minimaliseren. Slechts zaad wordt verstrekt en zelfs gerantsoeneerd om te voorkomen dat de broeddrift niet onnodig wordt aangewakkerd. We geven GEEN krachtvoer en al helemaal geen dierlijke eiwitten en voeding supplementen. Bij aanwakking van de broeddrift wordt immers het opstarten van een nieuwe broedcyclus bevorderd. Dit zou eenvoudig kunnen leiden tot het opruimen/schoonmaken van het nest, waarbij vaak de eieren of jongen, uit het nest worden verwijderd.

Conclusie;

Voor een goed fokresultaat denken we aan;

- We starten alleen met gezonde exemplaren.
- Voorafgaande aan de broedperiode altijd een rust periode van schraalheid.
- Liefst gebruik maken van het bioritme van vogels.
- Keuze uit opvoeren van de lichtduur dan wel een lichtsprong.
- Starten met vitamine E in olie opgelost dan wel kiemzaad.
- Het geven van ei-krachtvoer zal parallel lopen met de opbouw van de dagelijkse lichtlengte.
- Begin gelijk met het beschikbaar stellen van calcium in grit, sepia, maagkiesel en piksteen voor de poppen.
- Groenten en fruit moet worden gezien als lekkernij en ondersteuning van de gezondheid.
- Oudere vogels extra stimuleren met voeding supplementen.
- Controleer tussentijds de mannen.
- Stam of lijnteelt heeft voordelen van snel vastleggen van erf eigenschappen en nadeel van mindere resultaten in kwantiteit/aantal nakomelingen en gebreken die sneller zichtbaar worden.
- Voldoende en gevarieerd nestgelegenheid en nestmateriaal.
- Dagelijks fris zuiver water en regelmatig badgelegenheid.
- Voldoende luchtvochtigheid van minimaal 60 á 70 %

- Broeddrift temperen tijdens het bebroeden van de eieren.
- Geen wisselende luchtdruk gedurende de broedcyclus.

Tekst: Kees Diepstraten, Email, cbdiepstraten@gmail.nl